

Αχαιϊκά ιδιώματα: Ο θησαυρός της γλώσσας μας

1^ο ΓΕΛ Πατρών

Γκολφινόπουλος Γεώργιος
Καράμπαμπα Αναστασία Μαρία
Μαλλάς Ιωάννης
Μούκα Ιωάννα Μαρία
Σαρρή Παναγιώτα

Ιστορικά στοιχεία

Αχαϊκό ιδίωμα → έλκει την καταγωγή του από την αχαιοδωρική διάλεκτο, η οποία εμφανίστηκε την εποχή της δημιουργίας της Αχαϊκής Συμπολιτείας το 280 π.Χ.

→ Η ακριβής φύση του αχαϊκού ιδιώματος και οι λεπτομέρειές του είναι λιγότερο καταγεγραμμένες σε σύγκριση με πιο ευρέως μελετημένες διαλέκτους, όπως η αττική ή η ιωνική, εν μέρει λόγω του περιορισμένου αριθμού γραπτών μαρτυριών που έχουν διασωθεί σε αυτή τη διάλεκτο.

Στην Πάτρα..

Περπατώντας κανείς στους δρόμους της πόλης, μπορεί να ακούσει λέξεις άγνωστες, προφορές ιδιαίτερες, εκφράσεις ασυνήθιστες και ιδιαίτερα συντακτικά και γραμματικά φαινόμενα.

Στην Πάτρα, την πρωτεύουσα της Αχαΐας, οι κάτοικοι μιλούν στην πλειοψηφία τους την Κοινή Νεοελληνική Γλώσσα. Ωστόσο, αρκετοί χρησιμοποιούν στην προφορική τους έκφραση διαλεκτικό λόγο.

Φωνολογία: το «**λι**» και το «**νι**»

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του αχαιϊκού ιδιώματος είναι η ιδιαίτερη προφορά των συμφώνων «**λι**» και «**νι**».

Ο Παπαζαχαρίου (2005) βασιζόμενος σε ηχογραφημένες συνεντεύξεις, διαπίστωσε πως η φατνοουρανική πραγμάτωση του φωνήματος πραγματοποιείται με δύο διαφορετικούς τρόπους → Οι δύο ήχοι πραγματώνονται πίσω από τη φατνία, είτε με την άκρη της γλώσσας, είτε με την κορωνίδα και η πραγματική άρθρωση των ήχων είναι ουρανική.

Χρονική αύξηση στα ρήματα με την προσθήκη του «ε»

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό του αχαιικού ιδιώματος, είναι αυτό της προσθήκης του «ε» τόσο στην αρχή όσο και στο τέλος των λέξεων

πήγαινα → επήγαινα
διάβαζα → εδιάβαζα

αλλά και..

πήγαιναν → πηγαίνανε
διάβαζαν → διαβάζανε

επίσης..

έτρεχαν → τρέχανε

Μορφολογία: καταλήξεις Παρατατικού

α. κατάληξη -ηγα ή αγα αντί για -ούσα

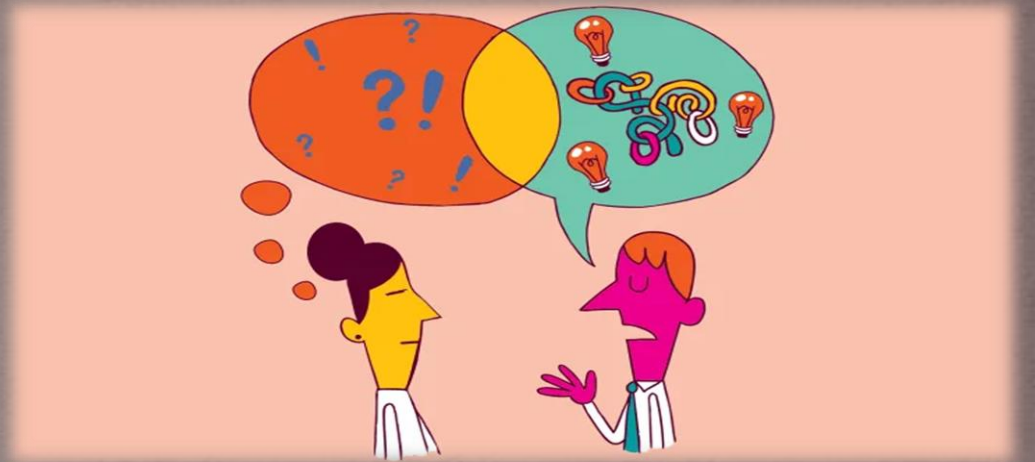
μπορούσα → μπόρηγα

αγαπούσα → αγάπαγα

β. κατάληξη -σαντε στο γ' πρόσωπο του πληθυντικού

κάθονταν ή καθόντουσαν → καθόσαντε

κοιμούνταν ή κοιμόντουσαν → κοιμόσαντε

Ιδιαίτερα γνωρίσματα ουσιαστικών

- Πληθυντικός αριθμός θηλυκών ουσιαστικών σε -άδες
αδερφές → αδερφάδες
θείες → θειάδες
- Εξαφάνιση του φωνήματος «ι» μετά από συριστικά σύμφωνα
κορίτσια → κορίτσα
κλωτσιά → κλωτσά
- Προσθήκη του «ε» στη γενική πληθυντικού ουδέτερων ουσιαστικών
των παιδιών → των παιδιώνε
των ματιών → των ματιώνε

Λεξιλόγιο

Λέξεις στο Αχαικό
ιδίωμα

τσούπα

μάπα

πορτόνι

πιλαλάω

τουτουμάκια

μπίζα

αραποσίτι

μεσάλα

μπούζι

μπίγουλη

Λέξεις στην Κοινή
Νεοελληνική Γλώσσα

κορίτσι

λάχανο

σιδερένια αυλόπορτα

τρέχω

χυλοπίτες

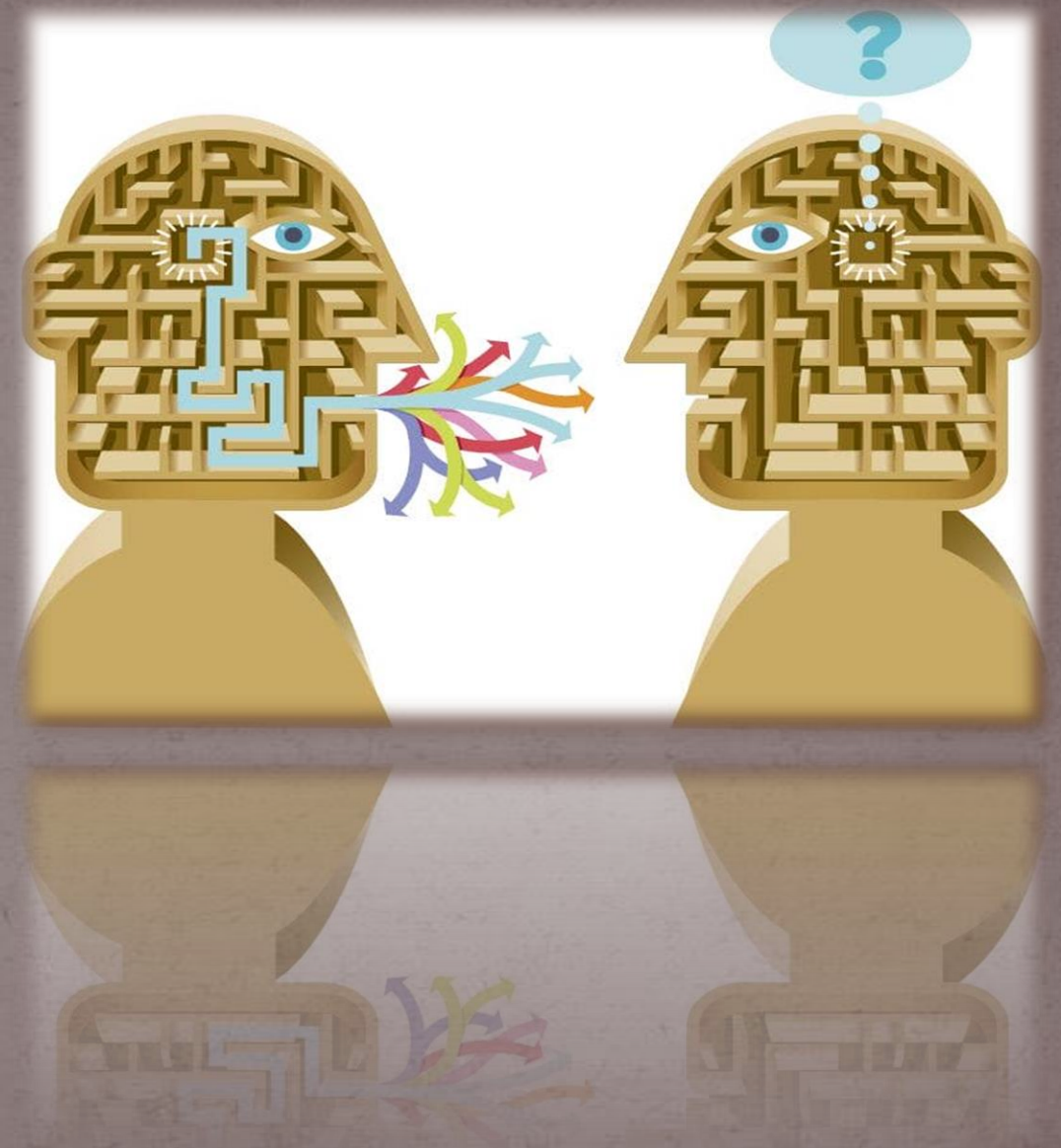
αρακάς

καλαμπόκι

τραπεζομάντηλο

κρύος, παγωμένος

φιδές

Συμπεράσματα

Το Αχαιικό ιδίωμα περιλαμβάνει πληθώρα φωνολογικών, γραμματικών και λεξιλογικών χαρακτηριστικών που το καθιστούν μοναδικό. Έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της τοπικής ταυτότητας και της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου και αποτελεί ζωντανό κομμάτι του πολιτισμού και της γλώσσας παράλληλα με την προσαρμογή του στις ανάγκες της σύγχρονης πραγματικότητας.

Ευχαριστούμε